

Bespreking van KBS/VBS, *Geloven thuis. Deel 3: Het geheim van het vuur* ('s Hertogenbosch – Leuven, 2008)

Groot worden is niet altijd eenvoudig, en al helemaal niet in een tijd die heel veel vroeger verworven zekerheden op losse schroeven zet. A fortiori is dit waar voor 'gelovig groot worden'. In een zoekende samenleving, waar religie dan wel vaak een 'hot item' in hoogoplaaiende, al dan niet (pseudo)-kritische gesprekken geworden is, maar waar fundamentele vertrouwdheid met de christelijke traditie vaak zeer beperkt is, betekent dit voor tieners vandaag én voor hun opvoeders een reële uitdaging.

Tegen deze achtergrond brachten de Katholieke Bijbelstichting (KBS) en de Vlaamse Bijbelstichting (VBS) een reeks 'geloofskoffertjes' uit onder de naam 'Geloven thuis'. In 2004 ontstond 'Beginnen maar' dat zich richtte tot de 'allerkleinsten' (1-5 jaar). De 'G' op dit koffertje alsook op de verschillende onderdelen die het bevat "staat symbool voor God als het vertrekpunt van je leven. Een G waarin je kunt schuilen, maar die je ook op weg stuurt: Beginnen maar". Met het vervolg 'Ga je mee?', in 2006, richtten KBS en VBS zich tot 'nieuwsgierige kids' (6-9 jaar.) Op en in dit koffertje "staat de G voor God, voor geluk en voor groei. Maar ook voor 'gaan'! Ga je mee?" [voor een beoordeling van beide 'geloofskoffertjes', zie mijn bespreking in *VBS-informatie* 37 (2006) 91-93]. Recentelijk, in 2008, kwam er, in het verlengde van deze twee koffertjes, een derde 'geloofskoffertje' uit voor 'tieners met spirit' onder de naam 'Het geheim van het vuur' (10-14 jaar). Zowel in de omschrijving van het doelpubliek als in de titel van het koffertje schemert reeds meteen door dat het centrale element in de aanpak de focus op de Geest zal zijn. Of de alom vermeldde en afgebeelde 'G' op dit koffertje en op de verschillende onderdelen hier verwijst naar 'geest' of naar 'geheim' of gewoon naar de naam van de reeks 'geloven thuis' wordt evenwel niet zo expliciet verwoord als dit het geval was in de lay-out van zijn voorlopers.

Ook verschillend van de beide koffertjes voor jongere kinderen is dat 'Het geheim van het vuur' geen handleiding meer voor ouders of opvoeders bevat. Dit gegeven ligt dan ook helemaal in de lijn van het opzet van dit koffertje voor 'tieners met spirit'. Immers, "nu je een tiener bent, ga je zelf vorm geven aan je leven. Je doet iets met je talenten, je maakt vrienden en vriendinnen, je maakt je eigen sfeertje in je kamer... Geloven doe je nu ook zelf. Op jouw persoonlijke manier." Op deze wijze wordt reeds op de achterflap van het koffertje de jongere zelf rechtstreeks aangesproken en zeer realistisch voor de eigen verantwoordelijkheid gesteld van gelovig volwassen worden. Echter, meteen en ook even realistisch wordt daaraan toegevoegd dat de jongere hierin niet alleen staat: "Je bent niet de enige. Je kunt gerust je licht opsteken bij mensen van vroeger en nu die in Gods liefde geloven." En hiermee wordt in feite de kern van dit derde geloofskoffertje al gevat: het gaat om zelfstandig groot worden in een wereld die de jongere ontdekt, maar ook om verantwoord en kritisch 'gelovig groot worden' eveneens in een wereld die de tiener gaandeweg mag verkennen. In die wereld zijn er teksten, zijn er voorbeelden, zijn er waarden, zijn er houdingen die in en doorheen de onderdelen van dit koffertje op een zeer eigentijdse, creatieve en originele wijze aangeboden worden, zowel in teksten als beelden, in spellen en in symbolen.

'Het geheim van het vuur' bevat een minibijbel, waarin 14 bijbelverhalen voorgesteld worden in hun eigen tekst – naverteld op een hedendaagse maar bijbelgetrouwe wijze – én telkens vergezeld van een gedicht en een korte tekst die een scène uit het dagelijks leven van jongeren oproept waarin de existentiële-gelovige kern van de respectievelijke Bijbeltekst levensecht voorgesteld en toegepast wordt. Daarnaast biedt het koffertje een bordspel, 'Karakter!', dat qua originaliteit en vormgeving niet hoeft onder te doen voor andere moderne gezelschapsspellen (een prachtig speelbord, 16 karakterkaarten, 24 daadkaarten, 16 geheimkaarten, 32 energiefiches, 4 pionnen, twee dobbelstenen en natuurlijk ook spelregels) en waarin de jongere op de 'weg door het labirint van het leven' leert oprechte en authentieke

keuzes te maken in de domeinen van moed, eerlijkheid, verstand en bescheidenheid. Het spel laat de jongere moeiteloos kennismaken met bijbelse levenswijsheid in citaten en spreuken alsook met voorbeeldfiguren uit de geschiedenis (gaande van Hildegard tot Jeanne d'Arc). Verder biedt het koffertje een tweede spel 'Kweetet' aan, dat zelfs in zijn benaming aansluit bij de spreektaal die jongeren vandaag ook soms in hun spelling laten overheersen, maar dat in en door de speelsheid van zijn aanpak de tieners rechtstreeks laat kennismaken met de vier evangeliën en de handelingen van de apostelen, die overigens integraal in het 'sleutelboekje' bij dit spel (voor het zoeken en/of verifiëren van antwoorden) ter lectuur aangereikt worden. Even creatief maar verder bordurend op het feit dat mensen symbolen nodig hebben voor het uitdrukken van het 'onzegbare' wordt een creasjabloon aangeboden, dat de jongere helpt om zelf grafisch zijn eigen symbolen te ontwerpen. In dezelfde sfeer treft men in 'Het geheim van het vuur' ook een kartonnen, vierzijdige 'aandachtshoek' aan met lichtdrager (voor een theelichtje) en twee dubbele gebedskaarten die verlangen, troost, dankbaarheid en inspiratie centraal stellen. Tot slot leert dit geloofskoffertje dat mensen van alle tijden, precies zoals jongeren vandaag, niet alleen in hun leven en houding (cf. voorbeeldfiguren) maar ook in woord, tekst en taal op zoek zijn geweest naar wijzen om die christelijke geloofsinhoud uit te drukken (cf. de Bijbelteksten in en door de verschillende onderdelen). Precies in het verlengde van dit laatste gegeven biedt 'Het geheim van het vuur' tot slot ook een 'credowaaier' aan, waarop in afzonderlijke kaarten die gebundeld zijn door een draaischroefje de onderscheiden elementen van de aloude geloofsblijdenis van Nicea weergegeven worden, vergezeld van een afbeelding én op de achterkant telkens een bondige toelichting en een 'doordenkertje'.

Qua vormgeving is het opzet van het geloofskoffertje 'Het geheim van het vuur', precies zoals bij zijn voorlopers voor jongere kinderen, werkelijk prachtig te noemen. De teksten werden helder leesbaar gedrukt in een mooie lay-out met warme kleuraccenten, terwijl de illustraties van de hand van Anne Westerduin ontroerend eenvoudig, maar bijzonder raak de inhoud van tekst, gedicht, verhaal en spel ondersteunen. Opvallend is dat het doelpubliek ook in deze context werkelijk consequent voor ogen gehouden werd. De zachtere pasteltinten die gebruikt werden in 'Beginnen maar' en 'Ga je mee' voor jonge kinderen maken in 'Het geheim van het vuur' plaats voor donkerdere, maar warme kleuren die tieners aanspreken en niet 'kinderachtig' kunnen overkomen. Ook de taal, het rechtstreeks aanspreken van de jongere en de verwijzing naar de leefwereld van tieners vandaag – zo bijvoorbeeld in het gebruik van een apestaartje in de sleutelkaarten van het spel of in het aanbod tot persoonlijk inloggen op de website van 'Geloven thuis' en de daar geboden mogelijkheid om een eigen 'digitaal scrapbook' op te starten alsook in de prijsvraag waarvan het antwoord per mail verstuurd moet worden – zijn opvallende tekenen van de moeite die genomen is de leefwereld van echte 'tieners met spirit' in ogenschouw te nemen.

Het derde geloofskoffertje van de reeks 'Geloven thuis', met name 'Het geheim van het vuur', kan daadwerkelijk een echte gids zijn in de zoektocht van 'tieners met spirit' die ook vandaag nog niet alleen 'groot', maar ook 'gelovig groot' willen worden. Het spreekt vanzelf dat het accent op de Geest, op 'spirit', op het vuur, kortom op de dynamiek die een leven 'groot' of 'groots' helpt worden in alle betekenissen van het woord en daarbij niet enkel de persoonlijke zoektocht maar ook de gedragenheid door de bredere geloofsgemeenschap centraal stelt, zonder meer een bijzonder passend geschenk is bij gelegenheid van vormsel en hernieuwing van de doopbeloften. Duidelijk is alvast dat de Geest die erin tegenwoordig gesteld is, zeker ook de auteurs en samenstellers van dit zeer geslaagde initiatief behulpzaam geweest is...

Bénédicte Lemmelyn